

hanem hogy a pofont visszaadja. Lőcse valamennyi polgárának az arca szégyenpirban ég. Ezt nem lehet figyelmen kívül hagyni. (Éljenzés a karzatról.) Sőt a mi a halottat illeti, annak a ravatalán sem a legnagyobb pompa a virágok, melyekkel telehintjük, se a fáklyák füstje, se a hajdúk meztelen kardjának villogása, se a harangok zúgása a tornyokban, hanem hogy még jelen lehet legalább testileg azon a gyűlésen, a hol halálának megboszulására hoznak végzést.

Mostel a vállait vonogatva felelte:

— Nem olyan kis dolog ez, mint gondolnók. Én elképzelni sem tudom, mit tehetnék hirtelen. Nem a késésben van a veszély, hanem a sietésben. Szerintem várni kell. Kommt Zeit, kommt Rath. De ha kegyelmetek tudnak valami csodamódot és ha gondolják, hogy polgártársainkat megnyugtatja, nem bánom, szavazásra bocsátom, hogy most bocsátkozzunk-e a kérdésbe, vagy később?

— Most! Most! Most! — hangzott az asztal körül, csak Makulics és Hulik szavaztak «később»-el, az előbbi azért, mert elve volt mindent ellenezni, a mit a lutheránusok akarnak, az utóbbi pedig abból az okból volt nyugtalan, mert fiatal, csinos felesége ott ült a karzaton, feltűnő, szinte önfeledt suttozásba merülve a nyalka Blom Miklóssal, a ki nagy gézengúz hírében állt s már két városból (Béláról és Késmárkról) tiltották ki családi boldogságok megrontása miatt. Hulik uramat különben is a zöldszemű szörnyeteg kinozta, képzelhetni, milyen pokoli szenvedéseket állott ki a tanácskozó asztalhoz lánczolva, annál is inkább, mert a dévajabb tanácsnokok figyelmeztették is czélozgató tréfákkal: «Szikrák hullanak a házfedelére, Hulik öcsém», vagy: «macska van a kéményben a háj mellett».

— Jól van, — adta meg magát Mostel, — a többség most akar foglalkozni a visszatorlás módoszataival. Kénytelen vagyok engedni. Hanem ilyen főbenjáró dologhoz nem kívánatosak a tanúk, azért tehát felhívom a karzatot, hogy távozzék, kegyelmeteket pedig figyelmeztetem esküjükre, hogy abból, a mit itt beszélni fogunk, mélyeséges titok mindaz, a mit nyilvánosságra hozni nem itélünk szükségesnek s a ki ezt a titkot megszegi, árulást követ el, melynek büntetése fejvesztés vagy örökös száműzetés.

A karzat erre czihelődni kezdett, a mi nem történt meg mindenféle taszigálások, tyúkszem megtaposások, sikítások és mérges szóváltások nélkül. Mikor végre teljesen kiürült, a villicus szorgosan megvizsgálta a karzatot, nem bújt-e el valaki a padok alá s miután meggyőződött, hogy ilyen merénylet nem történt, maga is elávozott a teremből, megfenyegetvén kívül az ajtónál álló két hajdút:

— Ha pedig valamelyiteknek kedve kerekedik a kulcslyuknál hallgatózni, annak mind a két füle le fog vágatni a hóhér által holnap elután a piacon.

Ezzel mindeneket eligazítván, nyugodt lélekkel leballagott a városháza alatt levő pinczébe (akkoriban minden városháza alatt pincze volt, mert az nagy kényelem a szomszédos szenátusoknak). A pincze ezúttal tele volt vendéggel, a legelőkelőbb Ringburgerok se resteltek ma ott gubbaszkodni a söröspoharak mellett, feszült érdeklődéssel várva a tanács határozatait. Nagy riadalommal fogadták a villicust, a ki elmesélte a történeteket. Gosznovitzer vádját, Nustkorb védekezését, valamint a temetésre vonatkozó határozatokat.

— Tehát vége a gyűlésnek?

— Dehogy. Még csak most kezdődik. A kar-

AZ ELSŐ SKI-VERSENY A ZUGLIGETBEN.

zatot kiharcolták és én is kidobtam magamat. Ez eddig csak rendkívüli értekezlet volt, az igazi gyűlés most kezdődik. A szenátorok, mikor kiléptem, akkor vették magokra a hivatalos köpenyeiket.*

— És hát mi lesz most?

— Görgeyre nézve határoznak.

— De mit csinálhatnak vele?

— Azt csak az Isten tudhatja, — felelte a villicus, szeméit az ég felé, vagyis a pinczeboltozat felé fordítva.

— Nehéz a nagy urakat leteperni. Nyársat faragnak ő kegyelmeik odafönn, de a pecsénye még szabadon szaladgál az erdőben.

Ugyanilyen kérdezősködések és ilyenforma tarka-barka megjegyzések folytak odakünn is. A piacon ismét nagy sokaság hullámozott, a Mostel uram parancsa, hogy oszoljanak szét, csak egy kis időre használt, mint a chinin a láz lenyomásánál. De csak nem tudtak az emberek otthon ülni ilyen történelmi pillanatban. A tiszteletes úr, Rafanidesz Sámuel, kinyitotta a nagy székesegyházat, gyertyákat gyújtatott, mert már leszállott volt az este, az alsóbb néptömeg hirtelen megtöltte a templomot s miután elhangzott az «Erős várunk nekünk az Isten», dörgedelmes beszédet vágott ki Sodoma és Gomoráról, a mely városokat az Isten annak idején olyan erősen meglátogatta. Lőcsének is nagy intő jel ez, büntetés ama nagyravágyásáért, mely a gazdagok lelkét egy pár év óta mámorba ejtette, hogy kilépve szerénységükből, egyszerű polgári erkölcsükből, a hivalkodásnak és rangkórságnak a pokol zsarátnokai-ból rakott oltárain áldoznak, hajadonait árúczikknek bocsátják s viszik piacra, hogy nemesi összeköttetéseket szerezzenek s Isten képétől elfordulva, üres, léha czifraságok után nyújtják ki bűnös kezeiket.

A karzatról jövőket valóságosan megrohanták a künn lévőek? Mi történt? Miről tanácskoznak még? Mikor lesz a temetés? Mit végeztek Görgeyre nézve? Még semmit? Ejnye, kutya mordizom adta, — henczegett Bobest Tamás, Thököly Imre egykori kapitánya. — Hogy még semmit se végeztek? Öreg legény vagyok, de Isten engem úgy segéljen, magam ülnék lóra

* Minden szenátornak külön fekete köpenyege volt a városházán, melyet hétköznapi ruhája fölé borított, hogy a tanács külsejében is ünnepélyes és imponáló legyen.

s elfognám otthon, Görgön, vason hoznám ide, majd megmutatnám én, ha...

— Ha mi?

— Ha lutheránus nem volna, de lutheránus emberre nem teszem a kezemet.

A városháza kivilágított ablakai nagyban izgatták a kedélyeket. Száz meg száz ember nézett fel kíváncsi szemmel. Néha egy-egy árnyék libbent el az átellenes falon. No most valamelyik szenátor felkelt. Talán már jönnek. Vagy hogy talán veszekesznek, mert ha haragszik, ugrál az ember, még ha szenátor is.

Az este nem volt sötét. A hold is világitott egy kicsit, a hó is. Az úton szinte térdig ért a hó, de az árkaok alól el volt söpörve, úgy, hogy kényelmesen lehetett sétálni az apró lábas házak alatt. Mert az csak mesebeszéd, a mit a regényírók firkálnak a lőcsei fényes palotákról. Nem volt ott palota a Thököly utáni időkben, a Thurzó-ház, a megyeház és a városházán kívül. Apró polgári házak emelkedtek, többnyire góth stílusban, háromablakos fronttal. Négy ablakra való széles fundusa senkinek se volt, a mi nem is csoda. Bástyákkal körülkerített városnak minden talpalatnyi földje roppant érték, és nem szabad elpazarolni úri paszsiókra.

Az erődített városnak nem az a politikája, hogy fényes kastélyai és kertjei legyenek, hanem hogy sok ember elférjen és szaporodjék benne, a ki a falakat megvédelmezi. Történetünk idejében még ezek a házak is többnyire fából voltak, csak az előrésük épült kőből. Egészen kőből nem volt több harmincz háznál. Kinek is lettek volna ezek a nagy házak? Úr egy se lakott ott, meg se engedték. Az egy Máriaassy-családdal tettek kivételt, 1660-ban, mert Máriaassynak le volt a város kötelezve. A lőcsei házakban alul bolt volt vagy műhely és mély, széles kapuboltozat, melyben árúkat rakták ki vásárkor az idegen kereskedők. Fent az emeleten mindössze három helyiség volt: a «Stube», az utcai vizitszoba, a «Zimmer», az udvari lakoszoba és hátul a «Kammer», hálószoba. Négyszobás familiák nem laktak a városban. Mikor 1622-ben Bethlen Gábor a Magyar-Bród melletti táborból hazatérőben, Lőcsén akart pihenni, három szomszédos házat kellett kilakosítani és ajtókat törni a falakba, hogy szállást adhassanak neki. Ugyanebben az évben a II. Ferdinánd biztosai, Biber János váradi püspök és Révay Péter koronaőr erre hoz-